Anul III. Budapesta 1 Julie 1904. Nr. 25

Abonamentul:
1 an: ... ... 4 cor.
½ an: ... ... 2 cor.
¼ an: ... ... 1 cor.

Numerul telefonuluī 59—21.

VOINTA POPORULUI

Redacția și administrația:
Szabad Szó
BUDAPESTA,
VII., István-ut 67.

Numerul telefonuluī 59—21.

Organul partiduluī socialdemocrat reorganisat din Ungaria. Foaie pentru poporul muncitor Român.

Redactor prim: **V. MEZÖFI.** — Redactor resp.: **D. Cienadi.**

Congresul Ligeī.

Congresul anual al Ligeī din Bucureștī, care în alțī anī, maī în urmă, dura multe zile d-a rîndul și se dădeaŭ în sînul săŭ lupte zgomotoase, a durat anul acesta o singură zi.

Inseamnă oare aceasta că atuncī se lucra maī mult și azī se lucrează maī puțin de către Ligă în sfera intereselor naționale?

Nu credem aceasta. Credem că sgomotul de atuncī îl făceaŭ politicianiī și agențiī electoralī și dacă azī e atîta liniște la Ligă și maī ales în juru Ligeī, este tocmaī efectul aceleī ere de sgomot, care a gonit dln sinul eī o mulțime de elemente utile și aŭ dezgustat pe altele de a se maī înscrie.

Cum că astăzī Ligă ar putea să lucreze măi mult și maī intensiv pentru chestiunea națională este de necontestat și ceī din fruntea eī sînt ceī dintiī s'o recunoască.

Nu însă, de sigur, ceī ce conduc azī Ligă pot fi invinuițī pentru aceasta. Ceea ce au putut realiza este un escedent financiar, ceea ce nu e de disprețuit, chiar față de trecutul «zgomotos» al Ligeī și, după cum a afirmat venerabilul președinte, Petre Grădișteanu, s'a lucrat, în limitele modeste de carī s'a dispus pentru întreținerea școalelor în țările locuite de romînī.

Cel maī mare merit al actualuluī comitet al Ligeī este că ferește instituția de influențe politice.

Fie ca aceste influențe să rămînă încă multă vreme departe de ligă, așa ca în ziua cînd va fi să renască viața publică a acesteī instituțiunī, ea să poată fi înconjurată de întreaga suflare a țăreī, fără deosebire de culoare politică.

Telegrama către rege.

»Congresul Ligeī pentru unitatea culturală a tuturor romînilor, reprezentat prin biruorul sau își îndreaptă mintea și sufletul către Majestatea Sa regele care a scris în istoria romînilor una din cele maī frumoase și maī glorioase paginī: către augusta dinastie care este intruparea mareluī ideal ce urmărește Ligă culturala.

Depunînd omagiul nostru către tron și patrie strigăm: Trăiască regele și regina Romînieī! Trăiască dinastia neamuluī romînesc!»

Iată răspunsul regeluī la telegrama pe care i-a ădresato congresul Ligeī culturale.

„Domnule președinte: «Maiestatea Sa regele Augustul nostru Suveran, a primit cu satisfacțiune telegrama prin care-ī aducețī omagiī de iubire și devotament, în numele congresuluī «Ligeī» pentru unitatea culturală a tuturor romànilor."

„Maiestatea Sa, foarte simțitoare, mă însărcinează de a vă transmite, expresiunea Inaltelor Sale mulțumirī și de a vă rugă fițī interpretul acelorașī mulțumirī pe lîngă toțī ceī l'alțī domnī, carī s'au asociat cu d-v."

«Achitindu-mă, cu plăcere de acest Inalt ordin vă rog să primițī domnule președinte încredințarea destinseī mele considerațiunī. Mareșalul Curțeī: General Priboianu.»

Răspunsul a fost primit pe adresa d-luī Petre Grădișteanu. președintele Ligeī.

Ajutor partiduluī.

Următoriī frațī au trimis ajutor partiduluī nostru social-democrat din Ungaria și anume organul din Baja ajutor pentru partid pe lunile Martie, Aprilie și Maiŭ 3.—, organul din Nádudvar 3.90, M. Nándor din Bükszád —.80, L. Miklós din St. Louismo (America) 4.—, V. József din Kis-Komárom —.10, G. Pal din Lajoskomárom 1.—, organul din Nagykürü toțī pentru ajutorarea partiduluī.

Noutățī.

Luptele de taurī din Buda-Pesta

Nobiliī și sportiviī noștri vecinī scrie foaia Adevĕrul din Bucureștī au obținut un succes clasic cu luptele de taurī ce au organizat.

Lumea s'a plictisit într'un mod nemuritor șui

ca să î treacă de urit a fluerat cu cheĭ, fluere și sirene.

Tauriĭ nu vroiau să se înfurie de loc, orĭ cît agitau toreadoriĭ batistele roșiĭ și le dădeau să miroase paprica. Aveau maĭ mult aparenţa că umblă după ceva nutreţ. Uniĭ susţineau chiar că sunt niște porcĭ marĭ și grașĭ din Szeghedin, ajustaţĭ ca taurĭ, iar toreadoriĭ din Granada erau niște baș-porcarĭ al căror „ideale visate este un porche grase și afumate.“

Toţĭ tauriĭ au fost culcaţĭ la pămînt de toreadorĭ, în aplauzele maghiarilor și risetele homerice ale vizitatorilor străinĭ.

S'a constatat că așa zișiĭ taurĭ nu mîncaseră de șease lunĭ de zile și abia se ţineau pe picioare.

Un maghiarember prezent, uitîndu se bine la un taur îĭ strigă de odată:

— Ionaput, Keșkemet.

— Kösönem szeipen, Ianoș! îĭ răspunse taurul foarte vesel.

Era Keșkemet, care făcea pe taurul în arenă!

Pac.

Vizirul și lupta cu tauriĭ. Aicĭ în Budapesta în săptămâna trecută s'au început lupta cu tauriĭ. Nește sufiete stricate își pot afla numaĭ petrecere în astfel de chinuire a animalelor. Locul unde se desfășură omorirea aceasta pe încetu a animalelor este un cort urieș, la care au lucrat cu miile tâmplariĭ și măsariĭ. Despre toate aces... am scria, dacă întreprinzătoriĭ nu s'ar fi a... către vizirul Bokányi, capul muncitorilor ... să sfătuiască pe bieţiĭ lucrătorĭ ca să se grăb... cu lucrul, făcênd și din noapte ziuă. Și într'a... bieţiĭ muncitorĭ au făcut ziuă și din noapte p... câţĭva criţeraș. Insă lucrătoriĭ, carĭ cu miile u... fără lucru prin Budapesta, de lucru n'au că... Lucru de căpetenie este, că vizirul Bokán... avut ear în destul — **abrac.** Și ce se vezĭ, ... rul Bokányi în foile luĭ, înjură pe aceĭ... aranjează și fac lupta cu tauriĭ. Nu-ĭ vorbă ... Bokányiești se precep bine la — **geșe**... atarĭ oamenĭ maĭ vorbesc și de — **morală.**

Se măresc dările. Preliminariul pentru dările de pe anul 1904 este înaint... către ministrul de finanţe la dietă și suma de... ţie, ce are se încurgă în acest an se urcă la... milioane și 163 de miĭ de coroane, va se z... urcare de 6 milioane faţă de porţia din anul ... Eată dăm aci sumele după cum urmează: în... de pămênt 65 milioane 612 miĭ cor., dar... casă 25 milioane, darea de câștig 47 milioane... rea de întreprinderĭ 8 milioane, darea de b... 520 miĭ, darea după cap de banĭ 10 milioane... de miĭ, darea pentru folosinţa trenurilor și va... relor (plătită de societăţĭ) 19 milioane, dare... dobândă 4 miĭ, darea de vênat 900 miĭ, darea...

Acum eu nu am vreme.

Moare mama luĭ Cula Ţiganul.

Săracul Cula, ce pagubă pe capul luĭ, maĭ bine era să'i-se spargă pipa aĭ de spumă, decât să'i-se întêmple o așa mare perdere. Și cum doamne nu? de unde să puie 10 coroane la popa, de unde atâţa banĭ de comândare, doamne ferește!

Drege ce drege, după treĭ zile merge la popa, se roagă cum știe el maĭ frumos, sa facă bine, cum o va îngropa, să o îngroape, căcĭ maĭ târziu îĭ va plăti, orĭ cu banĭ, orĭ cu lucrul, căcĭ banĭ chiar în mână n'are.

Firește popa, fără banĭ nu vrea se meargă, ci plimbându-se prin casă îĭ rĕspunde voinicului Cula:

— Nu am vreme, fiule!

Cu astea Cula se duce, fără a maĭ lungĭ la vorbe; bagăseamă știa nerviĭ popiĭ.

In ziua următoare eară se înfăţișează la popa, cu rugarea să îngroape pe mamă-sa, căcĭ maĭ târziu îĭ va plăti, dar' rĕspunsul cel de ierĭ.

Eacă acum era ziua a patra, dela casa comunală îl silea să-ĭ îngroape, popa fără banĭ nicĭ decât.

Se duce Cula, ia pe mamă-să în spinare, o așază în tinda popiĭ, ear' el întră înlăuntru, că să spue:

— Domnule părinte, alduiască-te hăl de sus, am venit de două-orĭ la sfinţia ta, te am rugat să vii sĕ îngropĭ pe mama! însă nu-aĭ avut vreme, eată părintele am adus-o acĭ în tindă la sfinţ... să o îngropĭ când veĭ avea vreme.

— Du-te ţigan afurisit, hai-o du, căcĭ ... să-o îngrop.

— Acum domnule părinte, eu nu am v... căcĭ la badea Todor trebue să-ĭ gat o sĕcure... fu rĕspunsul ţiganuluĭ.

La urmă popa a fost silit să-'șĭ toc... oamenĭ pentru plată, să o ducă până la groap...

(F. P.) **Georgic...**

Mĕrunţișurĭ.

Bată-te dracul... Un Ungur, cam s... bătea parĭ în pămênt, că să'șĭ facă gard. Tre... un Român pe uliţă îĭ zise:

— Bun lucru, jupâne!

— Bat par iesta la pomunt — rĕspunse ... gurul.

— Bate, bate bată-te dracul la pămênt...

— Așa gindit și io ponă nu îngheţa... pomuntu.

La judecătorie. Judele: Așadară ... satul, când 'l-aĭ arestat, a voit să te mituiască...

Poliţistul: Da, cu două coroane dom... jude.

Judele: Și d-ta nu aĭ primit baniĭ?

Poliţistul: Nu, dle jude.

Judele: Și ce a zis atuncĭ acusatul?

Poliţistul: A zis: eștĭ un măgar dle j...

catănie 3 milioane 430 miĭ, darea de venit 34 milioane 52 miĭ și cametile de întârziere sunt preliminate cu 2 milioane de coroane. Spăimântăioare este urcar a cametilor de întârziere pentru că in anul 1903 peutru acest scop n'a fost preliminat decât 733 miĭ de coroane. Vom avea destul de plătit! Drept este că nicĭ țara nu poate trăi din aier, dar nu stă nicăirĭ scris, că sarcinele aceste trebuesc mărite fără sfârșit, că poporațiunea din țară a sărăcit cu desăvârșire și nefiind lucru public, căștig nu este, apoĭ de unde să poată bieții oamenĭ suporta toate greutățile acestea?

Alegerea de notar. In comuna Comlauș după trecerea în pensiune a fostuluĭ notar s'a ales de notaraș nou Kleindl József, care încă de abia scăpase de la cătănie a și fost pus de notar la Bêrsa, de unde acuma a fost pus cu sîla la Comlăuș.

Locuitoriĭ din Comlăuș s'au dus cu sutile la fișpanu din Arad ca să le candideze și un român, ce nu s'a întêmplat. Oamenii aveau candidatu lor, însă fibirăul din Șiria ceva Paris Gábor. despre care faine lucru î cetim prin uișagurile ungureștĭ nu a candidat pe omul poporuluĭ și astfel pe Kleindl l-a pus cu de-a sîla.

Invĕțătorul Augustin Boțoc, care a îndemnat poporul ca să nu se învoiască cu candidarea luĭ Kleindl, a fost acela care l-a bineventat după alegerea de notar.

Boțocule, dascăle deputatule care nu aĭ călătorit și pentru Kleindl la Arad ca, și pentru alții alt umdeva?!

Rectificare. In unul din numeriĭ foaieĭ noastre am publicat o știre despre întreținerea preotuluĭ George Braja la Macea. Scriindu-ni se acum, că raportul primit de acolo nu a corespuns adevĕruluĭ și că părintele George Braja a fost atacat pe ne drept, în acea scrisoare — decĭ prin aceasta rectificare declarăm, că ne pare rĕu că s'au strecurat în foaia noastră lucrurĭ neadevĕrate și prin aceasta declarăm lucrurile de nescrise.

Cu aceasta ne ținem de dătorință încă odată a ruga cetitoriĭ nostri că numaĭ fapte adevĕrate să ne scrie, că noĭ social democrații cu cuvêntul și duchul blândețeĭ vrem să ne întărim și să ne rĕspândim ideile mântuitoare, ear nu prin vrajbă și pismă.

Salasunischi și Adevĕrul. Foaia Bokányi estilor A d e v ĕ r u l a avut un domn cu numele Salusinszky, care scria lucrurĭ-zic-se socialiște — ear acum după ce nu s'au maĭ putut înțelege asupra ce, — Dumnezeu îĭ maĭ stie, — ce ar fi fost aceea, a rĕmas afară de la A d e v ĕ r u l, ear Bokányi-esti zic că eĭ afară l-au cam poftit.

Acuma aceea îĭ întrebarea, că care dintre doĭ vor începe maĭ întâiu să se bătjocorească uniĭ pe alțiĭ.

Așa dară Salusinszky care a vrut să ne strice partipul nostru numaĭ este la A d e v ĕ r u l, suntem curioșĭ că ce va face de acuma înainte?

Feriți-ve de Salusinszky!!

S'au scumpit pânea. In Budapesta s'au scumpit pânea, nutrețul cel maĭ de lipsă pentru omul sĕrac. Pecariĭ s'au folosit de împrejurarea bine venită, anume că B o k á n y i-estiĭ, carĭ au fost conducătoriĭ lucrătorilor ajungênd în temniță și astfel remănênd calfele fără conducătorĭ, scumpiră pânea; așa dară au aruncat porție grea asupra oamenilor sĕracĭ, carĭ maĭ bine simțesc scumpetea aceasta. De temut este, că scumpetea aceasta se va lăți peste țara întreagă și numĕrul celor ce flămânzesc se va înmulțĭ din nou în aceasta țară bătută de Dumnezeu. După acum înainte va fi și maĭ greu să ajungĭ la un codru de pâne.

S'a furat cassa cu banĭ. Din Curticiu primim și noĭ știrea, că neşte făcătorĭ de rele noaptea au intrat pe fereastra deschisă în locuința fostuluĭ notar Szterényi, de unde au dus cu sine cassa de fer în care a fost averea societățeĭ de ajutorare a sĕracilor. Hoțiĭ au dus cu eĭ cassa de banĭ și au luat calea cătră Comlauș, apoĭ li s'a perdut urma. Jendarmiĭ nicĭ pân' acuma nu li-au dat de urmă. In hotarul comuneĭ Nadab un om a dat peste lada cu banĭ, însă a fost spartă.

Ticăloșiĭ de hoțĭ rĕu s'au păcălit pentru că în lada cu banĭ nu au fost decât vr-o 24 de coroane în banĭ gata, ear averea de 30,000 de coroane era în hărtie de valoare și astfel ticălosul de pungaș nu a avut hasna de acel jaf.

Jendarmiĭ sunt ne urma hoțuluĭ, însă pentru ca să nu se prindă de vestea aceasta, nu se dă în vileag nimic.

De ce merge Țarul la rĕsboiu? După scirile foilor rusești Țarul Nicolae II va pleca in curênd în Asia, pe câmpul de rĕsboiu, In legătură cu știrea aceasta foaia parisiană „Gaulois" zice că Țarul s'a hotărit la aceasta în urma unei profeții a pustniculuĭ Serafim, a cărui oseminte anul trecut au fost aduse dela Sarov și înmormêntate în cripta uneĭ bisericĭ din Moscva. Despre acest pustnic să zice că ar fi făcut odată urmatoare profeție: „In anul ce va urma după înmormêntarea mea, când adecă osemintele mele vor fi puse spre odichnă în biserică, Rusia sĕ va încurca in un crâncen rĕsboiu, care îi va causa nenorociri grozave. Va merge insĕ Țarul însuși pe câmpul de rĕsboiu, cu el voiu fi și eu și vom sfarma tableta de șach a Angliei«. — Tableta aceasta, după interpretările rusești, ar fi Japonia.

Poșta Administrațiuneĭ

Maĭ multor prietinĭ. Ne întrebațĭ că ce-ĭ de făcut? Eată ve rĕspundem: pace fraților și ear pace să fie între voĭ. Cu acest cuvênt: pace vĕ întăriți credința voastră în partidul socialdemocrat, în dreptățile luĭ Cristos.

Fată de autorități purtați-ve în pace, că să nu dați prilej jendarmilor să sar asupra voastră cu sulița, baioneta și pușca Dar voĭ de aceea închidețĭ în inimele voastre și pentru maĭ departe ideia des robieĭ, care vi se va aduce prin partidul socialdemocrat reorganizat din Ungaria.

Tipografia Ștefan Nagel
Budapesta, VII., Vörösmarty-utcza 17.